

LÃNH ĐẠO THỜI CHIẾN

Hoàng Ngọc Nguyên

THE PRESIDENT'S CORONAVIRUS GUIDELINES FOR AMERICA

15 DAYS TO SLOW THE SPREAD

Listen to and follow the directions of your **STATE AND LOCAL AUTHORITIES**.

IF YOU FEEL SICK, stay home. Do not go to work. Contact your medical provider.

IF YOUR CHILDREN ARE SICK, keep them at home. Do not send them to school. Contact your medical provider.

IF SOMEONE IN YOUR HOUSEHOLD HAS TESTED POSITIVE for the coronavirus, keep the entire household at home. Do not go to work. Do not go to school. Contact your medical provider.

IF YOU ARE AN OLDER PERSON, stay home and away from other people.

IF YOU ARE A PERSON WITH A SERIOUS UNDERLYING HEALTH CONDITION that can put you at increased risk (for example, a condition that impairs your lung or heart function or weakens your immune system), stay home and away from other people.

For more information, please visit
[CORONAVIRUS.GOV](https://coronavirus.gov)

Donald Trump đã vào Tòa Bạch Ốc từ ngày 20-1-2017, tính đến nay đã ba năm ba tháng. Đương nhiên thời gian này đã quá đủ để người ta hiểu về ông. “Xóm làng đêm ngày, biết ông từng phút lại từng giây”. Nhất là vì ông chẳng phải là người khó hiểu. Và ông có một đặc điểm nơi con người của ông: ông càng khéo che dấu, người ta càng dễ biết con người thật của ông. Ví dụ ông

nói hồi nhỏ, ông bị “bone spur” (xương lồi ở gót chân), không đi lính Việt Nam được, người ta biết ngay ông giỏi trốn lính. Ông nói hồi nhỏ ông học giỏi lắm, cho dù đã sớm có bạn gái, thế nhưng nhà trường theo yêu cầu của luật sư của ông đã không chịu công bố học bạ. Ông cũng nói ông giàu lắm, có đến hơn chục tỷ trong ngân hàng, thế nhưng người ta nói ông chỉ có đến 3 tỷ, và đòi ông công bố hồ sơ thuế như bao tổng thống khác vẫn làm. Ông trả lời khôn khéo: Cử tri Mỹ quan tâm đến nhiều chuyện quốc gia đại sự nơi một tổng thống, ai để ý đến chuyện đó; và lại, hồ sơ thuế của ông bộn bề, ngành thuế kiểm toán mấy năm qua vẫn chưa xong... Người ta chợt nhớ một câu danh ngôn của ông: “Ai làm ăn mà lại không tìm cách chạy thuế là thằng ngu!”

Ngày 7-4 là ngày bầu cử sơ bộ nói chung, và nói riêng là của đảng Dân Chủ giữa hai ứng cử viên tổng thống: người dẫn đầu là cựu Phó Tổng thống Joe Biden và người còn lại duy nhất là Thượng nghị sĩ Bernie Sanders, chính khách theo khuynh hướng “Dân Chủ xã hội”. Ông Sanders thừa biết ông không thắng được ông Joe Biden, cho dù Biden cũng chỉ kém ông một tuổi. Cho đến nay, mọi chỉ dấu đều cho thấy ông sẽ thua ông Biden rõ ràng; mà thua là phải, vì cử tri Dân Chủ đi tìm sự an toàn. Cho dù có thắng được cựu Phó Tổng thống Mỹ, Sanders chắc chắn không thể thắng được người đương nhiệm Donald Trump, bởi vì Sanders là một biểu tượng của sự bất an không chỉ cho cử tri Cộng Hòa mà cho cả người Dân Chủ. Chuyện ông rút lui là đúng lúc và đẹp biết mấy - nhất là vào giữa lúc coronavirus đang hoành hành và chuyện ở nhà và tự cách ly là yếu tố tích cực nhất trong phòng chống nạn dịch. Tuy nhiên, cử tri Dân Chủ vẫn phải đi bỏ phiếu ngày 7-4 đó, không phải đội mưa hay đội tuyết mà phải đứng cách nhau cả hai mét (6 feet) vì coronavirus. Nhà báo lão thành Thomas Edsall của tờ The New York Times đã bức bối bình luận: “Ông Bernie Sanders chỉ có nhìn mỗi một cánh trong đảng Dân Chủ” (Bernie Sandwers has eyes only for one wing in the Democratic Party - tả khuynh). Nhưng may thay, sáng 8-4, cuối cùng ông Sanders tuổi đã 78 đã dồn sức làm một việc khả ái, nhất là đối với một người “bạn già” như ông nói. Cho nên, những người từng mong đợi ông Sanders nghĩ lại đã không hoài công.

Joe Biden nay đã cầm chắc chiếc vé của đảng Dân Chủ để bước vào vòng chạy cuối cùng với Donald Trump. Ông sẽ vận động như thế nào đây trong mùa đại dịch này? Câu trả lời không dễ dàng vì câu hỏi đầy thách đố! Nếu đắc cử, ông sẽ lãnh đạo đất nước như thế nào trong mùa đại dịch này, về y tế cũng như kinh tế, đều là chuyện sống còn của người dân!

Bình thường, người ta đã hiểu ông Trump là con người như thế nào, lãnh đạo đất nước như thế nào, và hai khẩu hiệu “Make America Great Again” và “America First” ngày càng bị quên lãng trong cơn đại dịch hiện nay. Nhưng nay người ta càng có thể nhìn ông Trump rõ ràng hơn qua nạn dịch này. Những chuyện có thật mà nghe như đùa về tổng thống liên quan đến corona, phần lớn người ta đã biết rõ. Ví dụ cho đến cuối tháng hai, ông Trump vẫn nghĩ coronavirus là “Chinese virus”, chuyện bên tàu, bên tây, chẳng có liên quan gì đến Mỹ, và phía Dân Chủ đang bịa ra để phá ông, làm ông bị mất trí, chia trí. Người ta cũng kể lại bao nhiêu chuyện cảnh báo, xa như 2-3 năm trước, gần như cuối năm ngoái hay đầu năm nay, ông Trump đều bỏ ngoài tai bởi vì theo ông, chẳng có dịch nào lớn hơn dịch cúm mùa (season flu), hay cúm H1N1, hay cúm heo, cúm gà, cúm SARS, mà rồi tất cả cũng qua đi.

Ngày 7-4, báo chí tiết lộ ông Peter Navarro, cố vấn thương mại của tổng thống, vào cuối tháng giêng (29-1) đã có một memo cho ông Trump và Hội đồng An ninh Quốc gia, sau khi dịch

Vũ Hán đã bùng nổ, cảnh báo nghiêm trọng nạn dịch này sẽ lây lan tới Mỹ, gây thiệt hại “hàng ngàn tỷ Mỹ kim” cho kinh tế Mỹ và “đe dọa nghiêm trọng tính mạng của hàng triệu người Mỹ”. Ông viết rằng “Thiếu sót trong bảo vệ miễn nhiễm (immune protection) hay không có thuốc hay vắc-xin chữa trị sẽ làm cho người Mỹ vô phương trong trường hợp bùng nổ coronavirus toàn diện trên đất Mỹ. Việc thiếu bảo vệ này làm tăng nguy cơ của coronavirus có thể biến chuyển thành một đại dịch toàn diện, đe dọa tính mạng của hàng triệu người Mỹ”. Đến ngày 7-4, khi được hỏi về memo này, ông Trump đáp: “Không biết, chưa được đọc, và nó cũng không thay đổi được gì cuộc điện”. Nhưng thực ra, trong ngày 31-1, ông Trump ban hành lệnh cấm máy bay từ Trung Quốc đến Mỹ. Chẳng làm sao cả, người ta cứ quá cảnh một nước khác đến Mỹ. Trong thực tế, theo tờ New York Times, đã có 430,000 người từ Trung Quốc đến Mỹ trong ba tháng đầu trong năm nay, bao gồm cả mấy ngàn người đến từ Vũ Hán!

Người ta cũng nói giới tình báo ngay từ cuối tháng 11 năm ngoái đã cảnh báo trong ngành liên tục về khả năng bùng nổ của nạn dịch coronavirus ở Vũ Hán, trong báo cáo hàng tuần nào cũng bày tỏ sự quan ngại. Đến đầu tháng giêng năm nay, trong báo cáo đầu tháng ngành tình báo gởi cho tổng thống, người ta đã nói khả năng lây lan của nạn dịch này ở Trung Quốc gây ra những khủng hoảng y tế và kinh tế nghiêm trọng ở nước này và kết luận Hoa Kỳ phải cảnh giác. Xem chừng ông Trump chỉ thích coi TV và tweet suốt ngày thay vì phải đọc. Đó là điều dễ hiểu ở tuổi già.

Nhưng ông Trump bỏ ngoài tai tất cả. Trong đầu ông chỉ có mỗi một chuyện. Âm mưu truất bãi ông của những người Dân Chủ tại Hạ Viện đã qua, nay ông phải dồn sức vào vận động tái tranh cử, tức là phải duy trì sự tăng trưởng kinh tế mạnh mẽ hiện nay. Cho nên chẳng phải là chuyện lạ chính quyền của Tổng thống Trump đã đổi phó chậm trễ và không đúng mức trước sự đe dọa của coronavirus. Trường hợp đầu tiên ở Mỹ được phát hiện ngày 20-1, thời điểm đã có nhiều dấu hiệu lây lan đến Mỹ. Nhưng trong họp báo ở Paris cũng như ở Mỹ vào cuối tháng hai, ông Trump vẫn cho rằng đây là chuyện nước ngoài, những trường hợp ở Mỹ là từ các tàu du lịch (cruises) bên ngoài mang về. Ông cho rằng ở Mỹ, “everything is under control”.

Ngày 25-2, ông tweet: “Người ta có thể hỏi về coronavirus, hiện đang được kiểm soát chặt chẽ ở nước chúng ta. Chúng ta chỉ có ít người mắc phải, những người bị nhiễm đang... hồi phục. Người ta đang hồi phục... Về chuyện chúng ta đang làm gì với vi khuẩn mới này, tôi nghĩ chúng ta đang hành động hiệu quả vô cùng”. Ngày 26-2, ông lại ngửa tay, tweet nữa: “And again, when you have 15 people, and the 15 within a couple of days is going to be down to close to zero, that's a pretty good job we've done”. Đúng là ông Trump “ngây thơ” quá cõi “thợ mộc”, lạc quan như trẻ con, tự khen mình không ngượng ngùng, khi nghĩ chỉ có 15 người bệnh, và chỉ trong vài ngày sẽ chẳng còn ai bệnh, “đúng là một việc chúng tôi đã hoàn thành tốt đẹp”. Ngày 28-2, ông còn nói thêm: “It's going to disappear. One day, it's like a miracle, it will disappear” (Nó sẽ biến mất. Một ngày nào đó, giống như có phép lạ, nó sẽ biến mất”.

Ngày 29-2 ông Trump họp báo ở Tòa Bạch Ốc, nói rằng chỉ mới có một trường hợp tử vong, một người lớn tuổi tại nursing home ở Washington. Ông lại khẳng định chắc chắn “the risk is low”, người dân “đừng hoảng sợ”, “it's going to disappear”, và ông sẽ gặp các viện bào chế dược phẩm để bàn về việc làm vắc-xin chữa trị! Trong thực tế, ai cũng biết, thế giới đến nay

vẫn chưa có vác-xin – may ra cuối năm nay hay đầu sang năm! Cho nên người ta nói ông nói như đùa, nếu không là my dân!

Bởi vậy, những nhà quan sát đã tới tập viết về “những ngày tháng bị bỏ phí” (wasted months) của chính quyền Trump, bởi vì sự thực thì trong sáu tuần qua chẳng có gì biến mất, chỉ có tăng thêm, nhảy vọt. Hiểm tai rất cao mà chẳng biết từ đâu đến, người dân có đủ lý do, dư lý do để hoảng sợ, cho nên đường phố vắng tanh, tiệm ăn đóng cửa, chợ búa thì sắp hàng. Số trường hợp nhiễm bệnh, số người chết tăng hàng ngày theo cấp số nhân, cứ một tuần những con số lại gấp đôi.

Thầy nguy, ngày 17-3, ông Trump đổi giọng! Ông tweet khoe khoang như thường lệ: “Tôi vẫn luôn luôn biết đây là chuyện có thật – đây là đại dịch. Tôi đã cảm thấy đây là đại dịch ngay từ lâu trước khi người ta gọi là đại dịch”. Từ một người vẫn thường nói dịch cúm là chuyện bên tây, bên tàu, chẳng có gì đáng lo, nay ông nhấn mạnh đó là một đại họa cho dân Mỹ, nhưng ông là một “war-time president” (tổng thống thời chiến), ông nói ông đã thấy trước, tiên đoán trước, chuẩn bị từ trước, do đó đã cứu được sinh mệnh “hàng ngàn người” khi quyết định ngăn cấm vào Mỹ người đến từ Trung Quốc và châu Âu. Ông cũng “đính chính”: “Tôi chưa hề đánh giá thấp hay xem nhẹ (underestimated, underappreciated) sự nghiêm trọng của nạn dịch này, cho dù có một số người hiểu lầm”. Sự hiểu lầm là do người ta không hiểu ông là người lãnh đạo, ông là “cheer-leader”, có trách nhiệm “động viên”, cổ vũ cho người dân lên tinh thần. Ông đưa ra một “cẩm nang chống coronavirus” (guidelines) cho người dân (rửa tay, ho lấy khăn giấy che miệng, dừng sờ mắt mũi miệng, hạn chế giao tiếp không quá 10 người...). Ông nghĩ rằng trong 15 ngày sẽ có “ép-phê”. Và mơ tưởng kinh tế sẽ mở cửa trở lại vào Mùa Phục Sinh 12-4. “Không thể hy sinh nền kinh tế đang bộc phát này được”.

Đối với một người lãnh đạo có bản năng, nhất là một tổng thống, “the buck stops here” – trách nhiệm mọi chuyện trước hết và sau hết thuộc về người lãnh đạo (mea culpa). Nhưng ông Trump là người thực tâm nghĩ mình không hề thiếu sót, cho nên có thiếu sót, sai lầm, thì đó là trách nhiệm của người khác, ông không phải chịu. Không nhìn nhận chuyện chậm trễ (cho nên miệng ông nay nói đã cứu sinh mệnh của hàng trăm ngàn người, người ta thì nói bàn tay ông nhuốm máu hàng ngàn người đã nằm xuống) nhưng ông lại nói chậm trễ là do Trung Quốc che dấu, Tổ chức Y tế Thế giới tắc trách, và ‘di sản’ của chế độ Obama để lại. Sau này, cho chắc chuyện, ông đó luôn cho “cơ chế” bất lực của CDC (Trung tâm Phòng và Kiểm Dịch). Ông Mitch McConnell, chủ tịch phe Cộng Hòa đa số tại Thượng Viện, đã đắc lực nói hùa theo: Chính đảng Dân Chủ bị đặt ra điều tra truất bãi làm cho guồng máy chính quyền khụng lại trong việc đáp ứng hiểm họa coronavirus”.

Về việc hiện nay đâu đâu cũng thiếu giường bệnh, máy trợ thở (ventilators), trang bị y tế (nhất là dụng cụ xét nghiệm), bác sĩ, y tá điều dưỡng, trang phục an toàn (mạng che mặt)... đâu đâu cũng thế, nhưng nghiêm trọng nhất là tại New York, khiến cho có người phải chết khi đang nằm chờ vắt vưởng ngoài hành lang... theo Tổng thống, đó cũng là những thiếu hụt hoặc “phóng đại” để đòi liên bang phải trợ giúp, hoặc do kém quản lý, phân phối không chặt, và cũng có thể từ thời Tổng thống trước đó Obama không biết lo, và cơ quan CDC không tròn trách nhiệm...

Ngày 9-4, sau sáu tuần tính từ ngày trên nước Mỹ có người thiệt mạng đầu tiên, con số người dương tính với coronavirus ở Mỹ đã xấp xỉ 454,304, số người thiệt mạng đã quá 16.250 (tỷ lệ khoảng 3.4% - cứ 30 người mang bệnh thì 1 người thiệt mạng). Có thể kể New York (160.697-6.268), New Jersey (47.437-1.504), Michigan (20.346-959), California (17.803-453), Louisiana (17030-652), Pennsylvania (16.631-318), Florida (15.456-309), Massachusetts (15.202-356), Texas (9.519-181), Washington (8.991-408)... Arizona (3036-80), Utah 1.848-13)... Ngày 8-4, New York bắt đầu treo cờ rũ!

Như thế, chúng ta đánh giá thế nào về khả năng lãnh đạo của “thiên tài rất ổn định” (very stable genius) này? Lãnh đạo là thấy trước. Là xác định rõ mục tiêu và tập trung vào đó. Lãnh đạo được đo lường bằng kết quả, hay mức độ hoàn thành mục tiêu. Ông không thấy trước. Mục tiêu mơ hồ, hành động hỗn loạn, và cứ lẩn lộn giữa y tế (sống còn của người dân) và kinh tế (đe dọa y tế và chưa thể là chuyện ưu tiên). Kết quả kinh khủng ở cả số người nhiễm bệnh và số người chết. Ông vẫn cứ muốn mọi người vì mình, “Me First”, Re-election First!

Lãnh đạo cũng không được phiếu lưu. Nhất là phiếu lưu trên sinh mệnh của người dân. Cả 2-3 tuần qua, ông cứ quảng cáo cho bằng được thuốc hydroxychloroquine, vốn là một thuốc “ký-ninh” trị sốt rét lâu đài, nhưng có những hiệu ứng phụ nguy hiểm. Nay ông coi như thần dược (miracle cure) mặc dù người ta đã nói đó là “unproven drug” (chưa được chứng nghiệm). Chẳng biết ai mách cho ông thuốc này của hãng Sanofi. Ông chỉ có phần hùn nhỏ trong đó, nhưng vài người quanh ông dường như có dính với công ty này. Nhân danh chính phủ, ông đã ép Ấn Độ phải bán thuốc này cho Mỹ, và cũng nhân danh chính quyền ông đã mua đến 29 triệu liều. Ông nói cứ xem đây là một “passionate drug” cho người ta hy vọng, tin tưởng “trong giờ phút tuyệt vọng”, nhưng nếu không hiệu quả thì cũng “không sao cả” (chẳng chết ai). Giới y tế đã minh định thuốc này không trị được coronavirus. Nếu được thì phải gấp rút tìm vắc-xin làm gì! Nhưng ông Trump vẫn muốn may ra ông mang thần dược đến cho người dân, như thế thì ông sợ gì ông Biden nữa!

Ngày 7-4, trong dịp tiếp xúc với báo chí hàng ngày, Tổng thống Trump lại phát biểu lạc quan: “What we have is a plague, and we’re seeing the light at the end of the tunnel”. Chúng ta đang thấy ánh sáng ở cuối đường hầm?

Ngày thứ tư 8-4, thị trường chứng khoán bỗng trở mình. Chỉ số trung bình kỹ nghệ Dow Jones (DJ IA) đã lên được 779 điểm, đạt mức 23.433, thể hiện nhiều điều phấn khởi: người ta tin rằng có thể “ánh sáng cuối đường hầm” đã ló dạng, có nghĩa là con số người nhiễm bệnh sẽ tăng chậm lại và có thể đứng lại vào cuối tháng. Những sự can thiệp của Quỹ Liên bang và dự luật bổ sung giúp doanh nghiệp nhỏ và người dân cũng được cảm kích. Và người ta cũng mừng đảng Dân Chủ không còn mất thì giờ tranh cử sơ bộ.

Cho nên, cuối tháng tư này, người ta có thể hoặc chia sẻ niềm vui với ông Trump và xem trong bao lâu nữa kinh tế sẽ hồi phục và thuốc ký-ninh thần dược thế nào;

Hoặc trong niềm tuyệt vọng nhìn một tương lai không có ánh sáng...

Còn chuyện bầu cử?

Hạ hồi phân giải, vì đúng là quá sớm để biết bầu cử năm nay sẽ như thế nào – nếu có!!!

